

Zoner Media Explorer 5

Prvotřídní správa a úprava fotografií

(CD)

KAREL ŠREDL

Měsíc se s měsícem sešel a já vám opět přináším další díl Rychlokurzu. Tentokrát si odpuštím dlouhé úvodníky a půjdou rovnou na věc. Představíme si program pro kompletní správu vašich digitálních fotografií a obrázků – od vstupu do počítače přes prohlížení, úpravy a organizaci až po výstup obrázků na tiskárnu či web.

Popis vlastností

Pojďme si nejprve ve zkratce povědět, co vlastně Zoner Media Explorer (ZME) 5 umí. ZME je aplikace pro organizování, správu a úpravu obrázků – hlavně digitálních fotografií. Umožní vám tedy obrázky:

- Získat:** z digitálních fotoaparátů, ze skenerů, z obrazovky, ze schránky, z webu.
- Upravit:** umí různé rotace, ořezy, překlápění, zvětšování a zmenšování, orámečkování, ale i pokročilejší úpravy (zaměřené převážně na digitální fotografie):
 - úpravu barev, jasu, kontrastu, vyrovnání bílé, histogram,
 - narovnání „křivé fotografie“, odstranění „červených očí“, zaostrění, rozmazání, odstranění viřetace,
 - umělecké efekty (olejomalbu, kresbu, efekt staré fotografie...),
 - vložení textu či obrázku do fotografie, orámečkování (vytvoření 3D tlačítka)
- Uspořádat a organizovat:** do alb, uchovat informace o obrázcích, včetně klíčových slov a třeba hlasového popisu v souboru (formát EXIF).

4. Prohlížet, tisknout, a další:

- prohlížení obrázku či prezentace „slideshow“,
- tisk podle šablon,
- výrobu náhledových alb ve formátu PDF nebo HTML (verze Pro).

První spuštění

Po instalaci spusťte ZME kliknutím na ikonu v nabídce [Start]/[Start → Programy → Zoner Media Explorer 5 → Zoner Media Explorer 5]. Po spuštění se vás nejdříve program dotáže, ve které složce obvykle máte obrázky. V systémech Windows XP to bývá adresář \Documents and Settings\uzivatele\Dokumenty\Obrázky.

Ohledně potom se objeví hlavní okno. Tomu se říká „Průzkumník“, protože funkce odpovídá Průzkumníku z Windows. Odtud budete manipulovat se soubory fotografií, vytvářet složky a alba a provádět hromadné operace. Druhé okno, se kterým se setkáte, se nazývá „Editor“ a slouží pro úpravu jedné konkrétní fotografie.

Jak na to

Jak tedy bude vypadat takové ukázkové použití programu? Představte si, že jste se právě vrátili z krásné přímořské dovolené (byť krátké – neboť všechny dovolené jsou vždy minimálně o polovinu kratší, než by měly být). Jste plni dojmů a váš fotoaparát přetéká obrázky slunce zapadajícího nad plachtěnicí a obrázky s rozesmátými dětmi či opálenými slečnami (podle vašeho věku či stavu). Aby tyto fotografie nezapadly do neorganizovaného chaosu vašeho hard disku, spusťte si Zone Media Explorer z našeho CD.

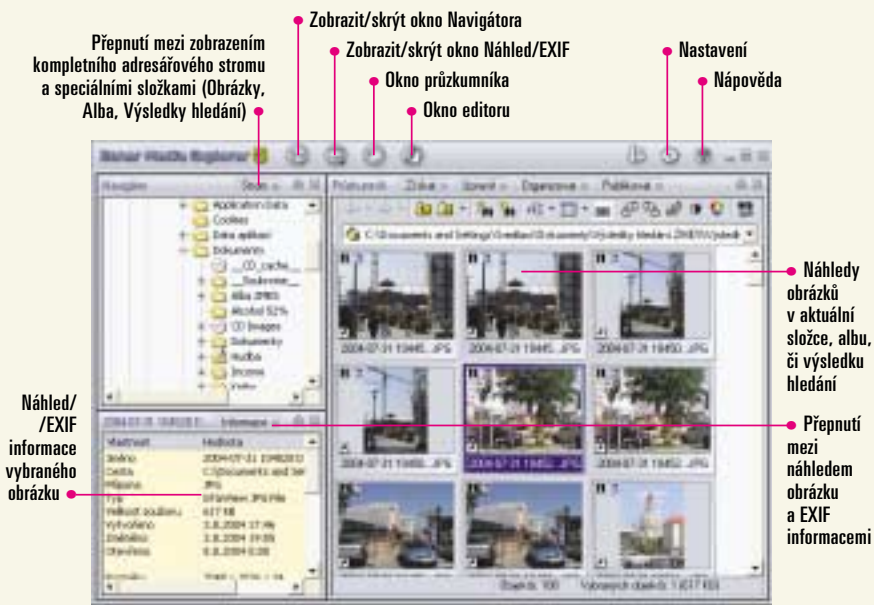
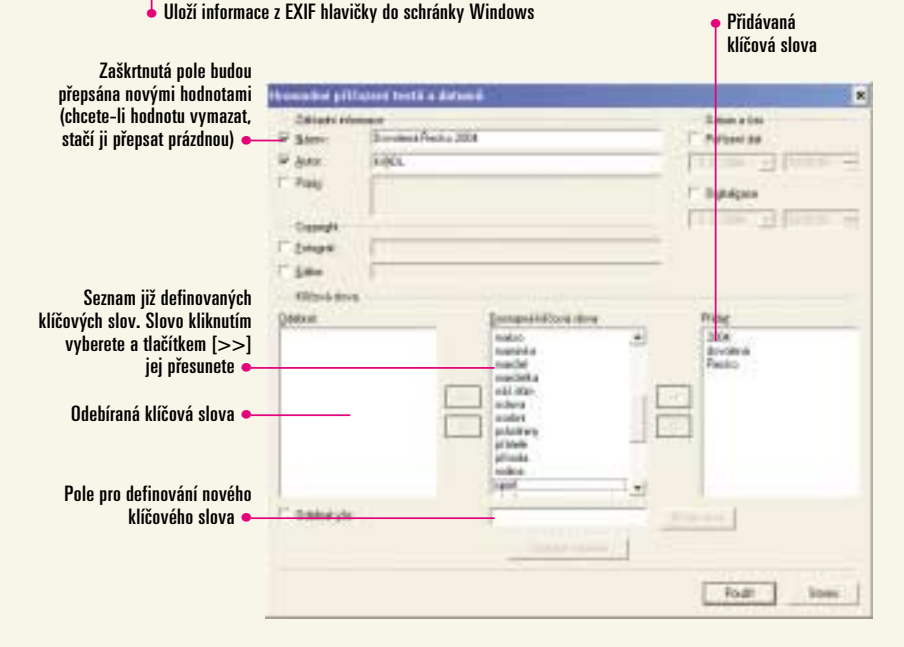
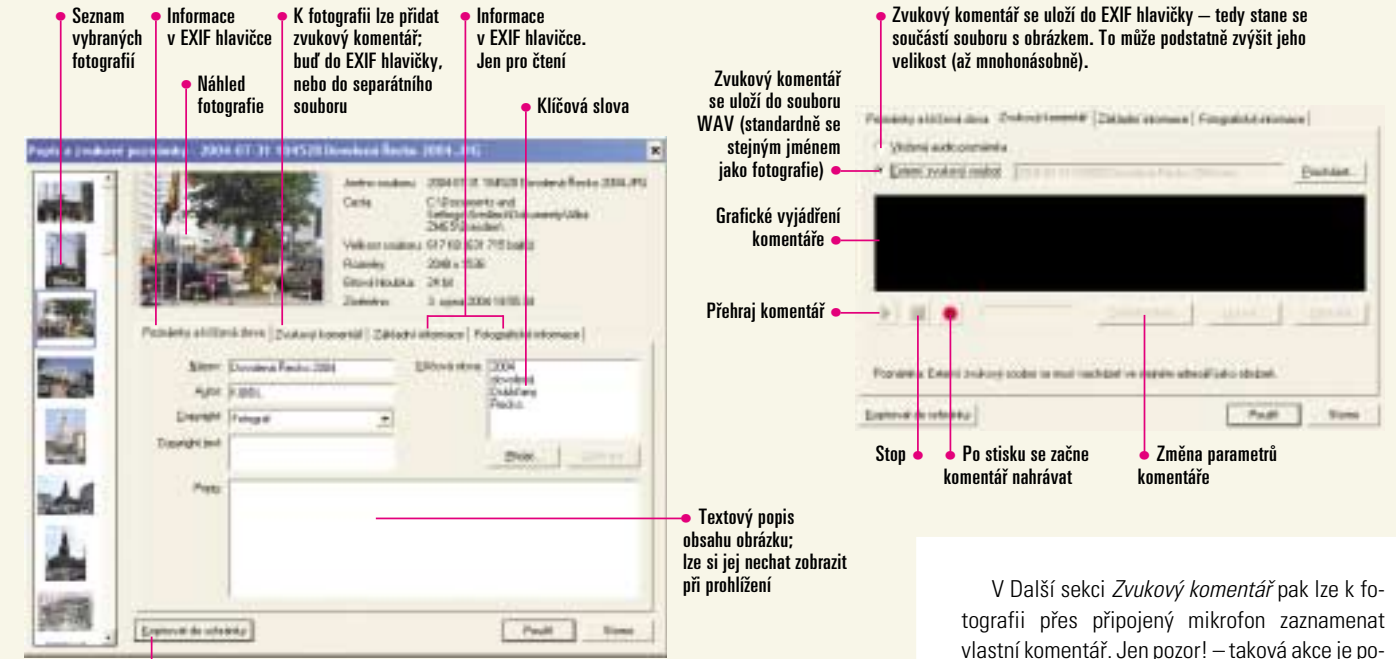
Nejprve je potřeba dostat fotografie do počítače. Tady vám program nabízí několik vstupních zařízení (menu *Získat*). Digitální fotoaparát (volba *Kopírovat/Přesunout ze zařízení*), skener (*Získat z rozhraní TWAIN*), schránku Windows (*Získat ze schránky*), z obrazovky (*Snímání z obrazovky*) a u verze Pro také z webových stránek (*Stáhnout obrázky z webu*). Postupujte podle pokynů průvodce a umístěte obrázky do nově vytvořeného adresáře, aby se nesmíchaly s ostatními.

Máme fotografie v počítači, teď je potřeba věnovat nějaký čas úpravám a doplnění údajů. To se později bohatě vyplatí. Nejprve si však musíme vysvětlit jeden pojem – EXIF. V souboru s obrázkem totiž nemusejí být umístěna pouze obrazová data, ale i spousta jiných informací, převážně textových a číselných. Jedním z nejobvyklejších formátů je právě EXIF. Drtivá většina digitálních fotoaparátů vám při stisknutí spouště neuloží jen obrázek, ale do jeho hlavičky také informace o datu vytvoření, nastavení clony, expozice, blesku... a spoustu dalších údajů. Vy pak můžete přidat např. popis toho, co je na fotografii nebo klíčová slova pro snazší vyhledávání. Vše je umístěno v souboru s obrázkem a pokud tedy vytvoříte jeho prostou kopii, zkopírujete též tato data. A toho využijeme.

Základní úpravy a organizace fotografií

Nejprve provedeme hromadné úpravy, později projdeme fotografie jednu po druhé a provedeme úpravy specifickéjší. Nejprve otočení: některé fotografie máte „na výšku“, jiné „na šířku“. To hned napravíme. Pokud váš fotoaparát ukládá orientaci fotografie do EXIF, pak máte vyhráno. Označte všechny obrázky (*CTRL+A*) a z menu zvolte *Upravit → Otočení a převrácení → Otočit podle EXIF...* a je hotovo. Vy ostatní, kterým se při této akci neprovede nic (prostě fotoaparát při focení nepozná natočení), musíte požadované fotografie vybrat ručně (držte *CTRL* a klikejte na ně). Potom z menu vyberte *Upravit → Otočení a převrácení → Otočit vlevo/vpravo o 90°*.

Jako druhou hromadnou změnu navrhuji zapsat obrázkům společná klíčová slova do EXIF popisků. Jde o to, že do hlaviček fotografií vložíme určitá slova, která dané fotografie vystihují a následně bude pro nás hračka vyhledat fotografie, jež požadované slovo obsahují. Konkrétně: naše fotografie z dovolené by mohly být označeny klíčovými slovy „Dovolená“, „Recko“, „2004“, „Léto“. To vystihuje všechny naše fotografie z dovolené. Následně, až budeme procházet fotografie po jedné, doplníme podle obsahu obrázku například „Otec“, „Pes“, „Moře“, „Plachtěnice“, „Západ slunce“, „Květina“... atd. Fantazii se me-

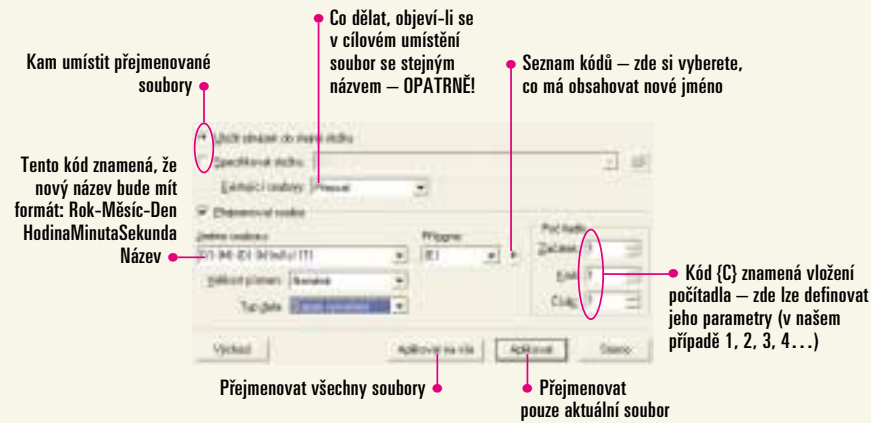

V Další sekci *Zvukový komentář* pak lze k fotografii přes připojený mikrofon zaznamenat vlastní komentář. Jen pozor! – taková akce je poměrně náročná na místo, takže pokud se rozhodnete vkládat zvukové komentáře přímo do EXIF hlaviček, zvětší se velikost souboru s obrázkem. Proto spíše doporučuji vkládat komentář do samostatného souboru s názvem stejným jako fotografie. Lépe se můžete rozhodnout, zda někomu dáte fotografii s komentářem, či bez. Před startem nahrávání zvukového komentáře budete dotázáni na formát. Pro hlas bohatě stačí nastavení 8 bitů, mono, 11 025, komprese ADPCM. Výsledné nároky zvukového komentáře nebudou tak velké.

Možná se ptáte, proč to všechno děláme? Klíčová slova, EXIF informace, zvukový komentář? Jak jsme si již uvedli, klíčová slova využijete hlavně při vyhledávání. Ostatní informace, hlavně *Popis* a *Zvukový komentář*, potom oceníte při promítání fotografií – při slideshow. Lze si nastavit, aby se při ukazování fotografií zobrazil váš popis z EXIF hlavičky a ještě přehrál komentář. Až si budete po roce či dvou prohlížet fotky z dovolených, oceníte, že jste si s tím dali tu práci.

Ještě vám doporučuji hromadně přejmenovávat fotografie tak, aby ty nejzákladnější informace byly obsaženy už v názvu souboru. Vyberte opět vše (*CTRL+A*) a zvolte položku menu *Organizovat → Hromadné přejmenování (SHIFT+CTRL+Q)*. Vyberte, že chcete přejmenovaný obrázek umístit do stejné složky (nebo volbou *Specifikovat složku* určete jiné místo) a zaškrtněte *Přejmenovat soubor*. Nyní musíte určit nový název souboru. Nu a protože přejmenováváme hromadně, pak tam nelze prostě zapsat „Fotka 17“, ale je třeba specifikovat pravidlo pro jméno. Tedy pakliže chcete mít v názvu souboru datum (aby při zobrazení adresáře byly fotografie seřazené podle času vyfocení) a za datem (a časem) mít název fotografie (nejlépe ho vzít z EXIF hlavičky), pak tyto pravidla zapíšete do dialogu, jak to vidíte na obrázku.

A vše završíte kliknutím na tlačítko *[Aplikovat na vše]* a všechny vybrané soubory s foto-

grafii získají nové názvy. Nic vám však nebrání stanovit si pravidla jiná.

Další funkce

Vytváření alb

Alba jsou v ZME vlastně složky s obrázky nebo odkazy na ně. Tímto způsobem může být jedna fotografie součástí hned několika alb. Lze tedy mít fotoalbum „Dovolená Řecko 2004“, album „Květiny“, album „Naše děti“, aniž bychom měli na disku některou fotografii fyzicky přítomnou vícekrát. Jak tedy na alba?

Rozhodneme se založit nové album, třeba „Květiny“. V menu *Organizovat* zvolte *Nové album*. Budete přeneseni do složky určené pro alba (obvykle ve vašem adresáři Dokumenty), kde vznikne nová složka. Tu přejmenujte na „Květiny“. Nyní prostým přetažením fotografie v průzkumníku ZME vložíte do nového alba odkaz na obrázek, jenž se vám bude jevit jako plnohodnotná fotografie. Můžete si jí prohlížet, upravovat, editovat údaje v EXIF hlavičce – všechny změny se budou aplikovat na originál a projeví se ve všech albách, jichž je obrázek součástí.

Rychlejší způsob, jak jednou ranou naplnit album fotografiemi, je využití funkce hledání. Klik-

něte v průzkumníku ZME na nadřazenou složku, ve které se nacházejí vaše fotografie (např. na složku Dokumenty). Nyní zvolte v menu *Organizovat* → *Najít*. V dialogu vyplňte kritéria, podle nichž chcete hledat. V tomto případě se nabízí vyhledat fotografie, obsahující v klíčových slovech „květiny“. Nastavte vše podle obrázku a stiskněte *[Najít]*.

Vytvoří se pomocné album, v němž budou odkazy na všechny fotografie s patřičným klíčovým slovem v hlavičce. Nyní buď můžeme pomocné album prostě přesunout mezi alba ostatní a přejmenovat, nebo jako v minulém případě označit vyhovující fotografie a metodou drag&drop je přetáhnout do vytvářeného alba.

Prohlížení

Asi nejdůležitější činnost, kterou budeme provádět, je samozřejmě prohlížení fotografií. Vyberte požadované album nebo složku s fotografiemi a klikněte na menu *Organizovat* → *Promítnout složku*. Budete dotázáni na parametry prohlížení. Mě osobně nejvíce vyhovuje nastavení uvedené na obrázku. To říká, aby se na každé fotografii nahoře zobrazily informace o ní (pořadí, název), dole můj textový popis a zároveň se přehrál

můj zvukový komentář k fotce. Vy sami si samozřejmě můžete nastavit vše podle libosti. Mezi fotografiemi se pohybujete kurzorovými šipkami vlevo (předchozí) a vpravo (následující).

Úpravy a opravy obrázků

Zoner Media Explorer umožňuje fotografie nejen zorganizovat a utřídit, ale umí je i vylepšit či opravit. Pokud si otevřete jeden obrázek pro úpravy (prostě na něj v Zoner průzkumníku dvakrát kliknete), otevře se okno Editoru a v něm najdete všechny dostupné nástroje v menu *Upravit* a další v menu *Nástroje*. Sami vidíte, že jich je poměrně hodně a nemáme šanci si je tu všechny podrobně popsat. Podívejme se tedy na ně aspoň letmo.

Úpravy

Nástroje skryté pod menu *Úpravy* mají naštěstí velmi podobné ovládání. Pokud si vyberete nástroj, většinou se vám objeví dialogové okno, kde v horní části vidíte náhled originálu a vedle něj náhled obrázku po úpravě. Pod náhledy jsou parametry efektu. Připravil jsem pro vás ukázkou jednoho z dialogů a stručně popisy dostupných nástrojů v tomto menu.

- **Otočení a převrácení** – Funkce vyplývá už ze svého názvu. Obrázek můžete otočit vlevo/vpravo o 90° nebo o definovaný počet stupňů. Lze ho také zrcadlově převrátit podle vodorovné či svislé osy.
- **Specifický ořez** – Je vhodný spíše pro hromadné ořezání obrázků. Chcete-li udělat ořez jedné fotografie, raději sáhněte po nástroji *Výběr a ořez*.
- **Změna rozměrů** – Tímto nástrojem fotografii zvětšíte/zmenšíte na požadované rozměry.
- **Vylepšení obrazu** – Pod touto nabídkou se skrývá sada nástrojů pro úpravy barevnosti, jasu a dalších parametrů:
 - *Upravit barvy* – Dialog pro práci s barvami, vyvážení bílé, úpravu a vyvážení jasu a kontrastu.

- *Upravit teplotu barev* – Zde upravujete teplotu osvětlení scény a celé barevné ladění obrázku.
- *Vylepšit expozici* – Tentokrát dialog nabízí úpravu parametrů jasu a kontrastu.
- *Kombinovaná úprava obrazu* – Více nástrojů najednou.
- *Desaturovat* – Neboli odstranit barvy. Výsledkem bude obrázek v odstínech šedi. Dobrá výchozí pozice pro další kolorování.
- *Zaostřit nebo rozmazat* – Zostření nebo zjemnění kontur na fotografii. Posuvník *Silné rozmazání* pak způsobí „rozpití“ obrazu.
- *Odstranit viněťaci* – Nástroj pro korekci chyby, kdy je na fotografii nestejná úroveň jasu.
- **Efekty** – Zatímco v minulé nabídce byly spíše nástroje korekční, v této najdete nástroje kreativní. Nemá příliš smysl si je jeden po druhém popisovat, doporučuji experimentovat. Vždy můžete pomocí zkratky *CTRL+Z* vrátit efekt zpět.
- **Obálky** – Tímto nástrojem z fotografie bleskově vyrobíte přáníčko. Fotku můžete jednoduše vložit do některého z mnoha připravených motivů. Vyzkoušejte, doporučuji. Je to rychlé a milé.
- **3D tlačítka** – Upraví okraje obrázku tak, aby vytvářely dojem 3D vyvýšení.
- **Obrázek do obrázku** – Jak už název napovídá, jedná se o vložení nějakého obrázku do upravované fotografie. Vhodné především pro hromadné vkládání loga.
- **Text do obrázku** – V podstatě totéž jako minulá volba, jen s tím rozdílem, že místo obrázku vkládáme text.
- **Histogram** – Neocenitelná informační pomůcka. Prozradí rozložení světlých a tmavých oblastí. Zjistíte tak, zda máte fotografii dobře exponovanou a chybnou expozici případně poopravit.

Nástroje

Toto menu obsahuje následující volby (najdete je také jako ikony v liště nad obrázkem):

- **Měřtko** – Jedním slovem lupa.
- **Posun** – Ruka pro posouvání se po upravované fotografii.
- **Výběr a ořez** – Nástroj pro definici výběrový obdélník a ten bude zachován (zbytek bude oříznut a zahozen), nebo si vybereme některý z připravených poměrů stran. Např. digitální fotografie má obvykle poměr stran 4 : 3, zatímco klasická fotografie 3 : 2 (zde udávány jako 15 : 10).
- **Srovnání horizontu** – V případě, že jste fotografii vyfotili „nakřivo“, můžete to napravit. Onu čáru, která se před vámi objeví, nakloňte podle naklonění fotografie (vyberte na ní nějakou linii, která má být vodorovná, a k té čáru přiložte). Tlačítkem *[Použít]* efekt aplikujete.
- **Úprava kolinearit** – Představte si, že stojíte pod nějakým kostelem a fotografujete ho. Na fotografii bude zdeformovaný, protože jste stáli na úrovni jeho paty a fotili „nahoru“. Tomuto se říká „kolinearita“ neboli „kácející se linie“. Tímto nástrojem se dá mnohé napravit. Nejprve však předchozím nástrojem srovnajte horizont, pak aktivujte *Úpravu kolinearit*. Dvě linie, které se objeví před vámi, přiložte ke stranám objektu (měli by se tedy sbíhat). Nakonec stiskněte *[Použít]*.
- **Redukce červených očí** – Klasický nástroj pro odstranění nežádoucího efektu, způsobeného focením s bleskem. Kurzor se změní na malý kroužek (jeho velikost měníte parametrem v ikonové liště), a jím červené oko „zamažete“. Při stisknutí tlačítka myši se totiž z oblasti pod kurzorem odstraní červené odstíny.

Export a tisk fotografií

Menu **Publikovat** nám poskytuje nástroje pro výstup fotografií a generování různých náhledů a galerií. Volbou *Tisk a Export* lze podle předpřipravených šablon z aktuálního alba vytvořit jakousi kartotéku (od jednoho obrázku na stránku

až po spoustu malinkých zmenšenin na jedné stránce). Tuto kartotéku pak můžeme vytisknout na tiskárně, exportovat do formátu PDF (jen verze Pro) nebo otevřít v editoru pro další úpravu.

Volba *Vytvořit galerii HTML* nám dovolí vytvořit podobnou sestavu určenou pro publikování na internetu. Opět jsou nám k dispozici předpřipravené šablony, takže vytvoření takové HTML galerie bude pro každého hračka. Máte-li k dispozici internetové připojení, pak vygenerovanou galerii kliknutím na tlačítko *[Uložit na FTP]* rovnou přesunete na webový server. Stejně snadno lze fotky poslat přátelům e-mailem. (Vše se opět týká verze Pro). Kromě toho nabízí ZME možnost odeslat fotky na vyvolání do on-line sběren FotoStar nebo FotoLab.

Nastavení

Zde si pro zestručnění povíme jen o těch nejzávažnějších parametrech. Dialog *Nastavení* aktivujeme kliknutím na ikonu , parametry lze měnit v šesti sekcích:

● **Všeobecné** – Zde můžete měnit vzhled aplikace, tak zvané skiny. Další získáte na webu výrobce kliknutím na odkaz *Získat další*. Také zde např. nastavujete implicitní hodnotu komprese souborů JPG.

● **Zobrazení** – Nastavení toho, jaké soubory vlastně v průzkumníku uvidíme.

● **Náhledy** – ZME si pro urychlení práce ukládá náhledy obrázků stranou, takže když vstoupíte do nějaké složky podruhé, objeví se vám náhledy podstatně rychleji. V této sekci právě nastavujete parametry „cache“ náhledů a také velikost a kompresi náhledu. My se slabším zrakem poničeným koukáním do monitoru dlouho do noci si rádi nastavíme velikost náhledu na hodnotu *Největší*.

● **Editor** – Zde je jen několik základních parametrů vztahujících se k oknu editoru.

● **Složky** – Cesty, kde jsou fyzicky umístěny obrázky, alba a výsledky hledání. Myslím, že není třeba nic měnit.

● **Typy souborů** – Pokud chceme, aby byl ZME základním programem pro práci s vybranými typy souborů, zaškrtněte je právě zde.

Závěr

Na konec každého článku patří jakési shrnutí a zhodnocení. Tedy shrnuto a zhodnoceno, Zoner Media Explorer je opravdu profesionální produkt pro správu a úpravu obrázků, speciálně fotografií. Vše zde máte pod jednou střešou a rychle dostupné. A kdo by snad chtěl ještě víc, tomu připomenu, že existuje verze 6 (recenzi viz PC WORLD č. 12/03), na kterou můžete za zvýhodněných podmínek upgradovat. Nicméně ZME 5 máte od nás úplně zadarmo...

Pozn. red.: Rychlokurz se týká verze Pro. Oproti verzi Home, kterou najdete na našem CD, má navíc některé speciální vlastnosti: stahování obrázků z webu, export do PDF, vytváření HTML galerií, přenos souborů přes FTP a odesílání e-mailem.

